

NIELS NIELSEN 3-10 1893 – 15-9 1981

Selskabets sekretær og vicepræsident, professor Niels Nielsen, har afsluttet et langt og indholdsrigt liv. Han var født den 3. oktober 1893 og døde den 15. september i en alder af 87 år, til det sidste ivrigt optaget af alt, hvad der skete omkring ham. På Det Kgl. Danske Geografiske Selskabs vegne vil vi takke ham for hans indsats for selskabet og for faget geografi, som han har æren af at have rejst som et moderne universitetsfag.

Niels Nielsen var af fødsel og afstamning jøde og bonde-søn. Han besad meget af den urkraft, der karakteriserer en pioner. Han ydede på en række områder en indsats, der ofte krævede en tålmodig kamp for at vinde frem til forståelse af de nye veje. Niels Nielsen var en ener på mange felter. Han var samtidig en stor pædagog og villig til at ofre alt for den langsigtede plan. Praktisk taget alle danske geografer i dag i alle aldersklasser kan takke ham for igangsætning eller udbygning af studier og arbejdsmuligheder, og noget tilsvarende gælder for mange forskere i tilgrænsende fag. Jeg vil gerne her kort illustrere dette og samtidig nævne de vigtigste resultater, Niels Nielsen selv bidrog med:

Disputatsen om jernproduktionen i Jylland peger tilbage til hjemstavnen samt til interessen for Danmarks topografi og historie jfr. Trap Danmark, 5. udg., som han i høj grad prægede.

Islandsekspeditionerne skabte en forskergruppe, hvorfra mange initiativer er udgået. Niels Nielsen selv gav det originale bidrag: *The physiography of Iceland*.

Oprettelsen af Skalling-Laboratoriet og Skallingstudierne i 1930'erne skabte en stor kreds af aktive forskere, publikationer m.m. Niels Nielsen selv gav det epokegørende bidrag: *Eine Methode zur exakten Sedimentationsmessung*.

»Atlas over Danmark« – initiativet rejste en mængde aktiviteter. Det var et værk, der i 5 bind skulle skildre Danmarks geografi fra natur- og befolkningsforhold til erhvervs- og kulturforhold. Denne store opgave blev reelt gennemført i perioden 1941-45, men desværre blev centrale dele af dette enestående værk destrueret ved Schalburgtage i 1944.

Efter krigen skabtes De Danske Vade- og Marskundersøgelser, der har været af skelsættende betydning for de sydvestjyske kystegnes sikring og udvikling. Landvindingen på Højers forland er et resultat heraf.

I Det Kgl. Danske Geografiske Selskab virkede Niels Nielsen fra 1931, da han blev valgt som sekretær og gennem-

førte reorganiseringer af *Geografisk Tidsskrift*, af møderne, af lokaleforholdene, af bytteforbindelserne og af biblioteket, bl.a. med oprettelsen af flere nye serier. I 1939 blev han kaldet til professor i geografi ved Københavns Universitet. Her var hans mål rejsningen af Geografisk Institut, hvilket lykkedes i 1960 og på en måde satte kronen på hans virke ved afgangens i 1964. Sortedams Gymnasium, Studenterforeningen og Nordisk Kollegium skal nævnes som eksempler på nogle af de mange andre opgaver, han virkede for, og hvor hans interesse for ungdom og geografi går igen. Niels Nielsen var altid rede til at påtage sig de ofre, som dette væld af opgaver har krævet. Han kendte sit ansvar.

En epoke i dansk geografi er definitivt slut, og en af de mere imponerende skikkelser inden for den akademiske verden vil ikke mere bidrage med utraditionelt syn på centrale problemstillinger. Mangen en gang er en forsamling eller en foredragsholder blevet chokeret over dette hans klarsyn, der gik til kernen af problemerne. Niels Nielsen er uerstattelig og vil blive dybt savnet. En meget stor og meget bred kreds af elever og venner vil erkende dette; han kom til at betyde meget for mange – det være sig i relation til uddannelse, forskning eller administration.

Et vagtskifte er nu foregået i selskabet: Vedel – Nørlund – Storgaard – Niels Nielsen: Vi siger tak for at en så fornem kreds af mænd har stillet sig i første række i vort selskab, hvilket gennem en mærkelig tid med kriser af mange slags har været forudsætningen for og har betinget en stabilisering og indre vækst i Geografisk Selskab. Niels Nielsen har æren for at have lagt og gennemført den faglige linje, der var nødvendig. Det skal i denne forbindelse nævnes, at selskabet lige fra sin start har haft en fra universitetsfaget geografi noget isoleret stilling. Niels Nielsen gjorde det kunststykke først at blive valgt som selskabets sekretær i 1931 og siden i 1939 at blive udnævnt til professor i geografi ved Kbh. Universitet. Hermed var forudsætningerne skabt for den sammenslutning af disse to institutioner, som det lykkedes ham at gennemføre i 1960 som universitetets geografiske institut.

Vi siger ham tak for alt det, han skabte, for hans vidsyn, ildhu og omsorg for selskabet, der for ham indbefattede alle de menneskelige kald og faglige værdier, han satte højest.

N. Kingo Jacobsen

